

ci v Celju ga ne smatrajo potrebnim. Slovenci ga pa ne obiskujejo, odkar so tam slov.-nem. gimnazijski razredi.

Učiteljstvo torej naj izpremeni ta svoj sklep in namesto pripravljanih razredov naj zahteva odstavitev sprejemne izkušnje na srednjih šolah vobče, in ker ta ni odvisna od nas Slovencev samih, posebej odstranitev sprejemne izkušnje iz nemščine na naših slovenskih gimnazijah. Zadnje (odstranitev nemščine) pa naj zahtevajo tudi starši! Srednješolski profesorji lahko to izkušnjo iz nemščine privedejo ad absurdum s tem, da pri izkušnji postopajo strogo in odklonijo vse učence, ki ne zadostujejo zahtevam: »spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih naukov iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, znanje pravopisnih pravil.« Ako se enkrat na podlagi tega nesmiselnega programa iz nemščine odkloni polovica učencev, ki so se javili za sprejem v srednjo šolo — in to bi se lahko — potem bodo se že starši začeli zanimati za odpravo sprejemne izkušnje iz nemščine na slovenskih srednjih šolah! Ta radikalna operacija bi znabiti pomagala, če vsi pametni razlogi nič ne izdajo.

III.

Končno še nekaj besed o nemščini, ki je bila povod omenjenemu predlogu in sklepu učiteljstva I. mestne šole. Nemščina je za nas potrebna, ker niso Nemci le okolo nas, ampak so tudi med nami. Kljubovalno zanemarjanje nemščine ne bo rešilo našega naroda. Narodna zavednost širokih mas, ki dosledno povsod zahtevajo pravice svojega jezika, in dobro znanje nemščine poleg maternega jezika bo nas dvignilo nad narodne nasprotnike, ki poleg svojega jezika znajo le slabo in nepopolno naš jezik. Za priučenje nemščine pa ni potrebno, da se eden ali dva predmeta (zemljepis in zgodovina) učita v nemškem učnem jeziku. To bi bilo na škodo dotičnim predmetom, za nemščino pa niti ne bi zadostovalo, ako bi se učenci samo pri enem predmetu izražali in vadili v nemščini. Treba je o vseh stvareh govoriti v jeziku, ki se ga naj učenci nauče. Nemške čitanke bi torej morale obsegati vse predmete, tudi račune. Zlasti bi to moralo veljati za 6., 7. in 8. razred, ki so v Ljubljani nadomestilo za meščanske šole. V 3., 4. in 5. razredu se učenci že toliko naučijo, da spretno pišejo in čitajo ter nekaj razumijo nemško. V zadnjih 3. razredih, oziroma v meščanski šoli pa bi naj nemška ura obsegala vse predmete. V njej bi se nekako ponavljale predelovalne v nemškem jeziku že znane snovi iz drugih učnih predmetov, ki so se neposredno ali nedolgo prej predelali v slovenskem učnem jeziku. To bi omogočilo vsestransko rabo nemščine in bi koristilo predmetom. Seveda bi se morala važnost polagati na praktično znanje in razumevanje jezika, ne pa na težavne slovniške in pravopisne finese nemškega jezika, ki jih niti rojeni Nemci ne obvladajo. Sploh se v nobeni šoli ne sme pozabiti — to velja za vse predmete — da v življenju veliko več govorimo kakor pišemo, torej moramo bolj gojiti spretnost v govoru, nego v pisavi.

Vzroki za deficit učiteljskih listov.

I.

Kakor pač pride, da posede tovariši še po zborovanjih svojega društva in se menijo, tako je bil tudi zadnjič. Menili smo

zametasti fotelji. Ne, to se ne sme zgoditi!

Tovariš in Narod (enoglasno): Kar nas je, smo kakor skala. Cunje naj pa le nasprotniki spravijo.

Mila (v snu): Tako je. Še so značajji med učiteljstvom, in sicer tem trdnější čim bolj mislijo nasprotniki, da nas bodo ujeli. Mi vstajamo, a vas je strah...

Veter: Ej, velecenjena gospodična! Poznate li učiteljico Šuričovo? Vse časti vredna Slomškarica je. Ona ima najlepše obleke, najelegantnejše klobuke. Ali še veste, kako začuden ste jo gledali na lanski okrajni konferenci? Mislili ste, kajne, da se je kaka visokorodna gospa ponižala in posetila vaše zborovanje. Gotovo se vam niti sanjalo ni, da bi utegnila ta velecenjena gospodična biti — učiteljica. No, to ni tako težko. Njeni starši so bogati. Ima vse, kar počeli. Sedaj je dobila tudi 25% doklado. Lahko si bo privoščila tudi zabave, ali ne, gospodična Mila? —

Pismo starejšega datuma (iz škatle): Predlanskim je dobila podpore 200 kron.

Pompadura (s stene): Menda je bilo to za njeno svileno obleko, o kateri je pravila, da velja 200 K.

Slov. Narod (ironično): Vsa čast onim, ki so znali razdeliti draginsko do-

se tudi o šolskih vprašanjih. In tu postane indiskreten zaradi potrebe.

Tako je bilo:

»Saj si čital v Popotniku...?«

»Nisem. Da ti odkrito povem: nimam Popotnika. Človek ne more imeti vseh listov.«

»To je res. Vseh se tudi ne zahteva. Pa ima šola Popotnika.«

»Nima.«

»Saj je vendar določena letna vsota za šol. knjižnico, in tu vendar lahko dobiš šest kronic.«

Naj ne pišem neumestnega opravičevanja, saj ga nisem terjal jaz, pač pa slaba vest tovariševa. In na tisti šoli imajo naročeno, ter je tovariševa soproga učiteljica ženskih ročnih del, na račun krajnega šolskega sveta »Frauenzeitung«! In pa vzgojni pedagoški list Blätter für den Abteilungsunterricht!

Dotičnik pa je zaveden tovariš, udobora učiteljskega društva, udobora tega in onega narodnega društva, zvest narodnjak itd. itd. — ampak zaveden učitelj ni! To iz indiskretnosti.

II.

Tolikokrat smo se že o tem menili, in v zadnjem času se je jelo gojiti: napredni slovenski dnevniki so začeli prinašati vsebinska poročila o učiteljskih listih. To se pravi: še ne vsi in ne o vseh! Učiteljstvo pa mora zahtevati, da ga podpira vsa slovenska javnost, ker njegov boj, ki ga bje za ideje svobode v šoli, ni le njegov boj, ampak boj vsega slovenskega naroda. Njegovi listi, pa bodisi »Uč. Tov.«, »Pop.«, »Dom. Ognjišče«, »Bodočnost«, »Zvonček« — so listi, ki streme vsi k enemu cilju: vzgoji slovenske mladine. In da ne bi hotela slovenska javnost teh teženj? Ne bi hotela podpirati učiteljstva v boju s tem, da čita te liste, da poročajo o njih vsa glasila brez razlike strank in političkih struj. Da poročajo dnevniki, pisani inteligenci, da poročajo listi, namenjeni najširšim narodovim krogom, da poročajo literarne in znanstvene revije slovenske — to sme zahtevati učiteljstvo, to — vsaj to: buditi vsepovsod zanimanje za kulturni boj slovenskega naroda — to mora podpirati javnost, to morajo upoštevati vodilni krogi!

Morebiti tedaj, ko je bil boj naše organizacije bolj v ozkih, le stanovskih mejah, tega nismo mogli in smeli zahtevati; danes, ko se borimo v stanovskih vprašanjih za principialno narodno vprašanje: reformo vzgoje, se nam to mora dati!

V nas je moč, v slovenski javnosti bodi podpora!

Če nam je noče dati, ni slovenska javnost vredna boja, kateremu žrtvuje slovensko učiteljstvo vse sile!

III.

V nekaterih naših listih si je ugnezdila razvada, da mislimo: Učitelji smo, pa poučujmo ljudstvo tudi o vzgoji! — Trdim pa, da v to nismo poklicani. Sveti bo narodne vzgoje se bo izvojeval ne s poučevanjem, pač pa z delom staršev in učiteljev, t. j. vseh vzgojevalcev roko v roki, ramo ob rami...

Zato pa pritegnimo delavcev na naše polje iz vseh slojev, iz vseh strok: vsepovsod so najbolj pereča vprašanja vzgojne vprašanja, in le s tem, da se združimo na delo vsi, se bodo jasni pojmi, se bodo čistile misli...

In to bodi moralno idealna podpora našim listom...

IV.

Slovenskemu učiteljstvu: Tvoj idealizem je, v čemer si največji!

klado res po občudovanja vredni previdnosti.

Gnilo jabolko: Vse je puhlo, vse prazno. Kdo je tvoj prijatelj, kdo sovražnik?!

Nanos: Budalo! Sovražnikov ni. Sami prijatelji — a ti drže za hrbtom bič.

Zepna ruta (z nočne omarice): In gospodična Mila, ki bi v resnici zaslužila, ni dobila ničesar. Revica! Teško ji je! Od doma ne more dobiti ničesar, saj bi še sami radi, da bi jim ona pomagala.

Nanos: Tako je, če je človek pošten in dober učitelj.

Ročni zapisnik: Čudno res, da moremo od ničesar živeti. Da, humorja je treba, zlasti nam učiteljskim param.

Pesmarica (zamazana in raztrgana): U boj, u boj! Mač iz toka, bračo!

Vsi (navdušeno): Smrt pijavkam! Pereant hinavci!

Učit. Tovariš: Ne budalite! Navdušenja vam ne manjka ne. A, da vas popeljem v boj, koliko jih pojde za menoj?

Vsi (enoglasno): Vsi.

Učit. Tovariš: V boj torej! Zmaga mora biti naša. Kar hočemo, moremo. Kar pa moremo, tudi — moramo.

Slov. Narod: Konec bodi krivic! Pravica naj živi!

Vsi (enoglasno): Živela pravica! Naprej! (Veter se hoče neopažen zma-

Pa da bi se ta mogel, smel spodtakniti ob naročnini stanovskih glasil?

Čudno prečudno se da to slišati... —è.

K ustanovitvi društva učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Pozdravljam poziv tovarišev F. Ranta in Drg. Humka k združitvi učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah v 3. številki »Uč. T.« in javim s tem svoj pristop k nameravanemu društvu. Tako društvo je nam res potrebno in bo zlasti za učiteljezačetnike na obrtnih nadaljevalnicah lahko velike vrednosti, ker bodo v njem od starejših, že izkušenih tovarišev mogli dobivati potrebnih nasvetov za težavno svoje delovanje.

Ustanovni shod naj bi bil ob času, ko bo v Ljubljani razstava vajenskih izdelkov. Na shod se naj povabi ravnatelj c. kr. državne obrtne šole, g. c. kr. vladni svetnik Ivan Šubic, s prošnjo, da poda zbranim praktičnih migljajev za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah. Naprosi se naj tudi gospod ravnatelj trgovske šole v Ljubljani, da nam razkaže uredbo šole in izdelke trgovskih vajencev.

To so zazdaj moji nasveti. Končno izreklam nadejo, da bodo k važnemu temu društvu pristopili vsi moji štajerski tovariši na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Jos. Mešiček,

učitelj in vodja obrtne nadaljevalne šole v Sevnici.

Vseslovenska visoka šola v Solunu.

V zadrskem »Narodnem Listu« priobčuje dr. Nikola Bjelovučič iz Berlina članek, ki mu je dal naslov »Vseslovenska visoka šola in hram sv. Cirila in Metoda v Solunu«. V tem članku piše dr. Bjelovučič med drugim: »Sveta brata Ciril in Metod sta položila temelj tako slovenski kulturi, kakor slovenski politični svobodi. Ali je mogoče, da bi se ves slovenski rod častneje oddolžil svojima prosvetiteljema, kakor da jima v rodnem njihovem mestu, v Solunu, postavi spomenik, tako sijajen, da bi ves svet vedel, odkod je izšlo solnce slovenske kulture. Kakor postavljajo drugi narodi svojim velikim prosvetiteljem spomenike, tako moramo mi Slovani zasnovati veliko skupno kulturno ustanovo na čast slovenskih apostolov v njihovem rodnem mestu, osvojenem od turške sile, a sedaj zopet povrnemem krščanstvu in evropski kulturi. Moj načrt je potekel iz želje, da bi s tem pokazali svoje čuvstvo vdanosti in hvaležnosti nasproti velikima našima učiteljema, da se s tem ovekoveči za vse čase zmaga krščanskega orožja nad polumesečem in nad robstvom in da bi bil CirilMetodov zavod in hram naše slovensko zbirališče, ki bi vplivalo na zblizanje vseh Slovanov v kulturi in ki bi tudi lahko dovedlo do edinstva vzhodne in zapadne slovenske cerkve, za čemer že davno teže vsi veliki duhovi zapadnega in iztočnega sveta. Kaj se naj stori in kdo naj to stori? Povedal bom svoje mnenje, potem pa naj odločijo tisti, ki to najbolj znajo in razumejo. Slovani bi morali zgraditi velik hram božji na čast sv. Cirila in Metoda, hram, ki bi nadkrilil po svojem sijaju sv. Sofijo v Carigradu. Bogati ruski narod bi v tem oziru lahko največ prispe-

val. Poleg hrama bi se morale ustanoviti slovenske visoke šole, ki bi se naj imenovale »Ciril-Metodovi zavodi«. V teh zavodih bi se naj učila staroslovenska književnost za slovensko duhovništvo; za posvetne sloje pa bi bila slovenska visoka šola politiška šola. Mi Slovani potrebujemo tako šolo, ker je pri nas toliko nerešenih državnopravnih vprašanj, zlasti pri katoliških Slovanih. V tej visoki šoli bi se naj razen politike in slovenskih jezikov učila tudi trgovska politika, za katero ima Solun — mesto ob morju — vse pogoje. Da bi morali v to prispevati gmotno in moralno vsi Slovani, to je jasno. S tem bi se oddolžili velikemu spominu slovenskih apostolov, a imeli bi obenem svoje privlačno zbirališče, odkoder bi črpali nove moči za borbo proti tujinstvu. V tem podjetju bi morali biti edini državniki, učenjaki in cerkveni dostojanstveniki, vsi združeni, da se osnuje nekaj tako velikega in lepega, kakor je bila veličanstvena in lepa — narodna ideja sv. Cirila in Metoda.

Bjelovučičev predlog, zlasti njegov drugi del, je vreden, da se o njem razpravlja. Slovenska visoka politiška šola bi bila res za Slovane velikega pomena, in če bi se ta velika ideja uresničila v zibelki slovenske kulture, v Solunu, bi to bilo tem pomenljiveje.

Književnost in umetnost.

Odborova seja »Maticе Slovenske« dne 28. januarja 1913. — Gospod predsednik se spominja smrti † ustanovnika Ivana Murnika. — Marca meseca bo 50 let od prvih priprav za ustanovitev »Maticе Slovenske«. — Letošnja glavna skupščina bo 9. (devetega) marca. — Korteure zemljevida se razpošiljajo v obmejne kraje v revizijo. — Matica izkuša doseči zamenjavo publikacij s poljsko Akademijó znanosti in umetnosti v Krakovu. — Brzobjavno je pozdravila svečanost Nemčičev v Križevcih in Vukotinovičev v Zagrebu. — Iz poročila blagajnikovega je razvidno, da se proračun za 1912 ni prekoračil. — »Matica« stopi v poštno-čepovni promet tudi za hrvatsko-ogrski del države. Poverjeniku, ki prijavi vsaj 20 članov, se dajo publikacije v dar, ako na to reflektira. — Rešijo se še druge gospodarske stvari. Tajnik poroča: Članov je za 1912. leto dozdalej 3370. Tekom leta 1912. so pristopili štirje ustanovniki in štirje umrli.

Glavna skupščina »Maticе Slovenske« bo dne 9. (devetega) marca. Samostalne predloge za to skupščino je v smislu § 3. b. društvenih pravil prijavitij odboru vsaj 14 dni prej.

Zvonček ima v 2. letošnji številki to-le vsebino: 1. Cvetko Gorjančev: Voznikove pesmi. 2. Svečan: Vinjeta. 3. Ivo Trošt: Vodna Vila. 4. M. Pirč: Zakaj je Tonček moral hoditi po bergljah. 5. Zupančičev Savo. Podoba. 6. Davorinov: Očetu. Pesem. 7. Andr. Rapč: Tri ptičke. Pesem. 8. K. Str.: Lov na svisca ali marmotico. (S podobo.) 9. Cvetko Gorjančev: Pesem o snegu. 10. Tone Rakovčan: Mlakarjeva Ivka. 11. Davorinov: Oj, povejte! Pesem. 12. Cvetko Gorjančev: Zimska pesemca. 13. Tone Rakovčan: Čarovnik Med. 14. Zimska pot sirote. Podoba. 15. Andr. Rapč: Moj konjič. Pesem. 16. Jan Reginov: Zima. Pesem. 17. Hinko Medič: Ubožec. Pesem. 18. Iva: Kje ste, dnevi veselja? 19. Janez Bleiweis: Iskrice življenja. 20. Jan Reginov: Zimska burja. Pesem. 21. Bežimo od pjanca. Podoba. 22. Pouk in zabava: Besedna uganka. — Re-

zati pa star predpasnik, ki le deloma zagrinja okno, ga opazi.)

Predpasnik: Le beži! Mi gremo! Tralalila, tralala, vsaka reč en čas dera...

Mila (se zbudi in sklone v postelji): Naprej tedaj, da slavno zmagamo ali častno umremo! — — —

Veliko slovensko drevo.

Veliko je in na široko raztegnjeno slovensko drevo.

Slovensko plemo zavzema teritorija 19.600.000 kvadratnih vrst in šteje blizu 160 milijonov: 159.420.000 (po popisu ruskega prof. Florinskega).

Slovensko plemo delimo v tri glavne veje.

I. Vzhodna veja, v katero štejemo mnogobrojni ruski narod, ki se deli na Velikoruse, Maloruse in Beloruse.

II. Južna veja, h kateri pripadajo Bolgari z Macedonci, Srbi in Hrvatje in Slovenci.

III. Zapadna veja, v kateri so Čehi in Moravci, Slovaki, Lužiški Srbi, Poljaki, Mazuri, Slezi in Kašubi.

Od vseh slovenskih narodov so najštevilnejši Rusi. Za njimi pridejo Poljaki,

katerih je 21.700.000, Srbo-hrvatov je 10.000.000, Čehov 7¹/₂ milijonov, Bolgarov 5.700.000, Slovakov 2.740.000, Slovencev 1.500.000, Kašubov 370.000 in Lužiških Srbov 157.000.

Zanimivo je, kako se veliko slovensko drevo deli po veri.

Pravoslavnih je 111.540.000, in to Rusov 100.760.000, Srbov 5.450.000, Bolgarov 6.260.000 in ostalih 60.000. Ruskih razkolknikov je 3.500.000, unijatov okolo 4 milijone; od teh 5000 Bolgarov, ostali so Rusi.

Katolikov je 37.300.000. Od teh Poljakov 21.150.000, Čehov 7.250.000, Slovakov 2.060.000, Hrvatov 3.450.000, Slovencev 1.480.000, Rusov 1.500.000, Kašubov 345.000, Bolgarov 50.000, Srbov 15.000.

Število protestantov znaša do 1 milijon 640.000; od teh je Slovakov 680.000, 550.000 Poljakov, 230.000 Čehov, 142.000 Lužiških Srbov, 25.000 Kašubov, 2000 Bolgarov.

K islamu jih pripada 1.230.000, in sicer 860.000 Srbohrvatov ter 370.000 Bolgarov.

Ti interesantni podatki so točni. Pribiti treba, da ni en katoliški slovenski rod ni svoboden!